

Projevy karmy II: Karma a nemoci · Vyléčitelnost a nevléčitelnost

Prožitek v kámaloce: Musím se zdokonalit!

[...] Vzpomenete-li si, co bylo řečeno zejména včera, pochopíte, že v pochodech, které se odehrávají mezi smrtí a novým narozením, přijímá lidská individualita zcela zvláštní síly. Řekli jsme si, že člověku v kámaloce předstupují před duši události jeho posledního života, dobré i zlé činy, které vykonal, jeho charakterové vlastnosti atd. a že pod vlivem pohledu na svůj vlastní život přijímá tendenci napravit a vyrovnat všechno, co je v něm nedokonalé a co se ukázalo jako nesprávné jednání, vštípit si příslušné vlastnosti, které ho v určitém směru učiní dokonalejším. Jestliže jsme to pochopili, pak můžeme říci: Tento záměr, tuto tendenci si člověk uchová a novým narozením s ní vstupuje opět do pozemského života.

Člověk sám se však podílí na budování nového těla, které se k němu v novém životě přimyká a obmyká ho, a buduje ho podle sil, které si přinesl z dřívějších životů a z doby mezi smrtí a novým narozením. Těmito silami je vybaven a vetkává je do své nové tělesnosti. Tím jsme pochopili, že tato nová tělesnost je slabá či silná podle toho, jestli jsou slabé nebo silné síly, které do sebe člověk může vetkat.

Musíme si však uvědomit, že se dostaví určitý následek, jestliže například člověk během života v kámaloce vidí, že se v minulém životě dopustil mnoha činů pod vlivem svých afektů, hněvu, strachu, odporu atd. Tyto činy jsou v kámaloce jako živé před jeho duší a v duši se vynoří myšlenka [...]: Musíš se sebou vykonat něco, aby ses v tomto ohledu zdokonalil, abys v budoucnu již neměl sklon jednat pod vlivem svých afektů! - Tato myšlenka se stává součástí lidské duševní individuality a při průchodu novým narozením se vtiskuje jako síla do nově vznikajícího těla. Tím do tohoto těla vstupuje tendence vykonat celou ústrojností fyzického, éterného a astrálního těla něco, co člověku neumožní jednat na základě afektů, hněvu, nenávisti, závisti

atd., aby byl schopen v tomto ohledu se skutečně zdokonalit. Dospěje tím k tomu, že koná nové činy, které mohou způsobit vyrovnání dřívějších činů. Na základě rozumu, který daleko přesahuje jeho obvyklý rozum, tak do člověka vstupuje záměr, jenž ho může vést k vyšší dokonalosti v určitém směru a k vyrovnání určitých činů.

Uvážíte-li, jak je život rozmanitý, že člověk den co den koná činy vyžadující takovéto vyrovnání, pochopíte, že když duše novým narozením vstupuje do života, nachází se v ní spousta takovýchto myšlenek čekajících na vyrovnání a tyto různorodé myšlenky se kříží, takže tím lidské fyzické a éterné tělo získávají konfiguraci, do níž jsou všechny tyto tendence vetkány. Abychom si to přiblížili, vezměme si jeden velmi eklatantní případ. Právě dnes však musím naléhavě zdůraznit to, co i jindy stále zdůrazňuji, totiž že se vyhýbám tomu, abych mluvil na základě nějaké teorie nebo nějakého hypotetizování, a uvádím-li příklady, pak jen takové, které jsou duchovní vědou důkladně ověřeny. Příklady: příliš slabý či příliš silný pocit jáství - cholera, malárie, difterie

Dejme tomu, že někdo žil v minulém životě tak, že působil z příliš slabého pocitu jáství¹, který zacházel příliš daleko v oddávání se světu, tak daleko, že působil nesamostatně, ztrácel sám sebe tak, jak to v dnešním [vývojovém] cyklu lidstva již není přiměřené. Byl to tedy chybějící pocit jáství, co člověka vedlo v jedné inkarnaci k určitému jednání. Během kámaloky měl tedy před sebou své jednání, které vycházelo z tohoto chybějícího pocitu jáství. Díky tomu přijímá především tendenci: Musíš v sobě rozvinout síly, které posílí tvůj pocit jáství, musíš si v příští inkarnaci vytvořit příležitost, abys přes odpor své tělesnosti, navzdory silám, které proti tobě budou směřovat z fyzického, éterného a astrálního těla, zocelil svůj pocit jáství, aby tento pocit prošel jistou školou. Musíš si opatřit tělo, které ti ukáže, jak z tělesnosti působí vloha ke slabému pocitu jáství!

To, co se pak bude odehrávat v příští inkarnaci, příliš nevstoupí

¹ R. Steiner (alespoň dle použitého zápisu posluchače) zde jako synonymní používá výrazy *Ich-Gefühl* a *Selbstgefühl*; v původním překladu překládáno jako *pocit jáství* a *sebevědomí*. (Pozn. překl.)

do vědomí, bude se to odehrávat více méně v podvědomé oblasti. Dotyčný člověk bude spět k takové inkarnaci, která bude jeho pocitu jáství klást ty nejhorší překážky, takže bude muset svůj pocit jáství na nejvyšší míru napínat. Tím bude jakoby magneticky přitahován k takovým oblastem a příležitostem, kde se mu do cesty postaví hlubší překážky a jeho pocit jáství bude nucen uplatnit se proti ústrojnosti oněch tří těl.

Jakkoli zvláště vám to bude znít, takové individuality, jež jsou zatíženy karmou tak, že při narození vstupují do pozemského života popsáním způsobem, si hledají přístup k příležitostem, kdy mohou být například vystaveny nakažlivé nemoci, jako je cholera. Ta jim totiž poskytuje příležitost setkat se odporem, který jsme si popsali. To, co při tom nemocný musí v nitru vykonat proti odporu uvedených tří těl, pak může způsobit, že v příští inkarnaci bude jeho pocit jáství mnohem silnější.

Vezměme si jiný eklatantní případ, a sice tentokrát případ právě opačný, abyste si mohli uvědomit souvislost. Někdo v průběhu kámaloky uvidí, že pod vlivem příliš silného pocitu jáství vykoná řadu činů, které vycházejí z přílišného spoléhání se sama na sebe. Vidí, že se ve svém pocitu jáství musí mírnit, že ho musí utlumit. Musí tedy opět vyhledat příležitost, kdy mu jeho tři těla v příští inkarnaci umožní prožít, že jeho pocit jáství nenajde nikde v tělesnosti žádné meze, ať se namáhá sebevíc, že pro něj tato tělesnost bude všude jakoby bezedná a on sám sebe povede ad absurdum. Podmínky k tomu budou vytvořeny tehdy, je-li dotyčný člověk veden k příležitosti, kterou mu poskytne malárie.

Zde máte vysvětlení jednoho případu karmicky podmíněné nemoci a rovněž [obecného] konstatování, že člověk je inteligencí vyšší, než je ta, kterou může pochopit svým běžným vědomím, v podstatě veden k příležitostem, kdy se v průběhu své karmy může dále vyvíjet. Uvážíte-li zvláště skutečnosti, které teď byly řečeny, porozumíte mnohem snadněji právě nakažlivým nemocem. Mohli bychom uvádět nejrůznější příklady, které by nám všechny ukázaly, jak člověk na základě zkušenosti z kámaloky přímo vyhledává

příležitosti k onemocnění tou či onou nemocí, aby jejím překonáním a rozvinutím samoléčivých sil získal síly, které ho povedou na životní dráze vzhůru.

Prve jsem řekl, že když někdo často jednal pod vlivem afektů, prožije v kámaloce rovněž jednání, které se děje zcela pod vlivem afektů. To v něm vzbudí tendenci, aby ve své nové inkarnaci prožil ve své tělesnosti něco, co překoná a díky tomu bude konat činy, které mohou mít vyrovnávající účinek na jisté činy jeho minulého života. Jde tu zvláště o onu formu onemocnění, kterou v novější době známe jako difterii [tj. záškrť] a která se v mnoha případech objevuje při takovém karmickém zauzlení, kdy dotyčný člověk dříve často jednal na základě různých vzplanutí, afektů atd.

[... R. Steiner dále hovoří o působení luciferského vlivu na astrální tělo člověka v průběhu jeho vývoje; kvůli luciferskému vlivu se mohl začít uplatňovat také vliv ahrimanský. Omyly (tj. chybné úsudky) a lži se v další inkarnaci stanou chorobnými silami působícími z éterného těla, morální prohřešky zase příčinami nemocí působícími z astrálního těla. Příklad zápalu plic: charakterový nedostatek z minulého vtělení, zakládající se na působení luciferských sil, je překonán při překonávání zápalu plic samoléčbou. Při samoléčebném překonávání plieni tuberkulózy jsou zase překonávány ahrimanské síly. Můžeme tak rozlišovat dva typy nemocí: ahrimanské a luciferské. Elektroléčba nemá být nikdy použita na luciferské nemoci, na ahrimanské však ano; léčba pomocí chladu či tepla je zase použitelná jen na luciferské nemoci.]

Vyléčitelnost a nevléčitelnost nemocí z hlediska karmy

Vidíme tedy, jak karma působí v onemocnění a v jeho překonávání. Nebude se tudíž jevit již jako nepochopitelné, že v karmě spočívá také vyléčitelnost nebo nevléčitelnost nějaké nemoci. Uvědomíte-li si, že cílem, karmickým cílem onemocnění je člověku pomoci a zdokonalit ho, pak je předpokladem, že člověk, který v souladu s [vyšším] rozumem (jež si s sebou při vstupu do nového života přináší z kámaloky) onemocní, rozvine síly, které znamenají zocelení jeho vnitřní bytosti a možnost vzestupu. Předpokládejme, že člověk v

životě, který mu ještě zbývá, má díky své ostatní ústrojnosti a ostatní karmě síly [potřebné k tomu], aby v tomto životě dále pokročil s tím, co získal nemocí. Pak má uzdravení smysl. Pak dojde k uzdravení a člověk v tomto případě získal to, co získat měl a co se ukázalo výskytem nemoci. Tím, že nemoc překonal, má dokonalé síly tam, kde měl síly nedokonalé. Jestliže je díky karmě vybaven takovými silami a jestliže ho příznivé okolnosti jeho dřívějšího osudu postavily do světa tak, že může používat tyto nové síly a působit tak, aby byl užitečným druhým, pak dojde k uzdravení; pak nemoc zvládne. Předpokládejme teď, že člověk nemoc přemůže a rozvine léčivé síly a nyní bude stát před životem, který by na něho kladl požadavky, jež by s mírou dokonalosti, jakou dosud získal, nedokázal splnit; uzdravením z nemoci by sice něčeho dosáhl, nicméně by nebylo možné, aby získal tolik (protože to nepřipouští jeho ostatní karma), aby s tím, co získal, mohl být prospěšný druhým. Pak nastane to, že jeho hlubší podvědomí řekne: Nemáš tu příležitost získat plnou sílu, jakou vlastně máš mít. Musel jsi vstoupit do této inkarnace, protože jsi musel získat jistou míru dokonalosti, kterou můžeš získat jen překonáním nemoci ve fyzickém těle. Tu jsi musel získat; dále rozvinout ji však nemůžeš. Musíš tedy vstoupit do poměrů, kde ti nebude překážet tvé fyzické tělo a další síly a kde můžeš svobodně zpracovat to, co jsi nemocí získal.

To znamená, že taková individualita vyhledá smrt, aby mezi smrtí a novým narozením zpracovala to, co nemůže zpracovat v životě mezi narozením a smrtí. Taková duše prochází životem mezi smrtí a novým narozením, aby s o to většími silami, které získala překonáním nemoci, dále rozvinula svou ústrojnost a mohla o to více působit v novém životě. Takto může být přítomností nemoci doslova zaplácena záloha, která je pak dorovnána do své úplnosti teprve po průchodu smrtí.

Naší povinností je pomáhat k uzdravení

Jestliže se na věc podíváme takto, musíme si říci: Zda jedna nemoc skončí uzdravením a druhá smrtí, se skutečně zakládá na karmě.

Díváme-li se na nemoc takto, dospějeme z vyššího hlediska na základě [poznání] karmy k určitému usmíření, k hlubokému usmíření se životem; víme totiž, že zákonitostí karmy je dáno, že i když nemoc skončí smrtí, člověku se tím pomůže; že dokonce i v takovém případě je cílem nemoci přivést člověka výš. Nikdo z toho ovšem nesmí vyvodit závěr, že bychom si tedy v případě jistých nemocí měli smrt přímo přát. - To nesmí nikdo říci, protože rozhodnutí o tom, co má nastat, zda vyléčení nebo nevléčitelnost, přísluší rozumu vyššímu, než je ten, který můžeme obsáhnout svým obvyklým vědomím.

Svým obvyklým vědomím se musíme spokojit s tím, že v případě těchto otázek setrváme v mezích světa mezi narozením a smrtí. Svým vyšším vědomím však sami můžeme zaujmout stanovisko, které dokonce i smrt přijímá jako dar vyšších duchovních mocností. Nesmíme se však opovážit zaujmout toto vyšší stanovisko vědomím, které má pomáhat a zasahovat do života. Snadno bychom se mohli mýlit a neslýchaným způsobem bychom zasahovali do něčeho, do čeho nikdy zasahovat nesmíme: do sféry lidské svobody.

Můžeme-li člověku pomoci rozvinout samoléčivé síly, můžeme-li pomoci přírodě, aby došlo k uzdravení, musíme tak učinit. A má-li se rozhodnout o tom, zda má člověk dále žít, nebo pro něj bude prospěšnější, když zemře, pak toto rozhodnutí nesmí být nikdy jiné, než aby naše pomoc byla pomocí k uzdravení. Je-li takovouto pomocí, ponecháváme na vlastní individualitě člověka, aby použila jeho síly; lékařská pomoc při tom může být jen taková, která ho v tom podpoří. Pak nepůsobí na lidskou individualitu.

Zcela jinak by tomu bylo tehdy, kdybychom nevléčitelnost člověka podporovali natolik, že by svůj další pokrok hledal v jiném světě. Zasahovali bychom do jeho individuality a předali bychom ji do působení jiné sféry. Pak bychom druhé individualitě vnutili svou vůli. Toto rozhodnutí musíme přenechat individualitě samotné. Jinými slovy to znamená, že musíme udělat všechno, co je v našich silách, pro to, aby došlo k uzdravení. Neboť všechny úvahy, které vedou k uzdravení, vycházejí z vědomí, jež je oprávněné pro naši Zemi;

všechna ostatní opatření by zasahovala nad naši zemskou sféru; zde musí zasáhnout jiné síly než ty, které spadají do našeho obvyklého vědomí.

Vidíme tedy, že správné karmické pochopení vyléčitelnosti a nevléčitelnosti nemocí vede k tomu, že uděláme všechno pro to, abychom člověku v nemoci pomohli; na druhé straně nás to zároveň vede k tomu, že když je z jiných sfér rozhodnuto jinak, přijmeme toto rozhodnutí také s uspokojením. Nic jiného s ohledem na toto rozhodnutí ani nemáme zapotřebí. Zapotřebí máme to, abychom našli takové hledisko, kdy nás nevléčitelnost nemoci nebude skličovat, jako by na světě bylo jen to nedokonalé, špatné a zlé. Pochopení karmy neochromuje naši činnost při léčení. Pochopení karmy nás na druhé straně opět uvádí do souladu i s tím nejtěžším osudem, co se nevléčitelnosti té či oné nemoci týče. [...]

R. Steiner, přednáška pro členy Theosofické společnosti z 19. května 1910 v Hamburku, in: Die Offenbarungen des Karma, GA 120, str. 76nn. Český vydání pod titulem Projevy karmy, Michael, Svatý Kopeček 1999, str. 76nn.; autor překladu neuveden; při pořízení nového překladu bylo k tomuto překladu přihlédnuto.

Rudolf Steiner

GA 120